

SPIN

Verklaring inzake
beleggingsbeginselen

Stichting Pensioenfonds IBM Nederland

Geldig per 21 december 2017

Inhoudsopgave

0.	Introductie	3
1.	Doelstelling van het beleggingsbeleid	3
2.	Organisatie en risicobeheerprocedures	5
3.	Beleggingsbeginselen	7
	Begrippenlijst Verklaring inzake beleggingsbeginselen	12

---

0. Introductie

Het Fonds wordt collectief bestuurd door een Algemeen bestuur. Dit bestuur bestaat uit werkgeversleden, werknemersleden, een lid namens de pensioengerechtigden en twee leden van het Uitvoerend bestuur. Het Algemeen bestuur is verantwoordelijk voor beleid en verantwoording, het Uitvoerend bestuur voor de uitvoering hiervan.

Deze 'Verklaring inzake beleggingsbeginselen' (hierna: de Verklaring) beschrijft op beknopte wijze de uitgangspunten van het beleggingsbeleid van Stichting Pensioenfonds IBM Nederland (hierna: het Fonds). De uitgangspunten worden door het Algemeen bestuur vastgesteld.

Conform geldende wet- en regelgeving gaat de Verklaring in op:

1. de doelstelling van het beleggingsbeleid;
2. de organisatie en risicobeheerprocedures;
3. de beleggingsbeginselen, in het bijzonder de toegepaste wegingmethodes voor beleggingsrisico's en de strategische allocatie van de activa in het licht van de aard en de looptijd van de pensioenverplichtingen van het Fonds.

De Verklaring is als bijlage bij de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) van het Fonds opgenomen en wordt om de drie jaren herzien. Daarnaast wordt de Verklaring onverwijld herzien als er tussentijds een belangrijke wijziging in het beleggingsbeleid optreedt.

1. Doelstelling van het beleggingsbeleid

1.1 Inleiding beleggingsbeleid

Het Fonds is de uitvoerder van de pensioenregelingen voor (ex-) medewerkers van IBM Nederland B.V. (hierna: de werkgever). Het Fonds voert een drietal pensioenregelingen ten behoeve van de financiële gevolgen van pensionering, arbeidsongeschiktheid en overlijden. Het Fonds is als pensioenfonds onder andere verantwoordelijk voor het beleggingsbeleid.

Het Fonds belegt vanuit de prudent-person regel. Dit betekent dat het Fonds zich ten aanzien van het beleggingsbeleid gedraagt als een 'goed huisvader', waarbij het Fonds belegt in het belang van de deelnemers. Dit is een open norm die onder het nFTK nader moet worden geconcretiseerd door middel van *kwalitatieve uitgangspunten* en *kwantitatieve limieten*. Het Fonds dient hier invulling aan te geven door middel van (1) een evaluatie van het Fonds aan de hand van de *kwalitatieve uitgangspunten* én (2) het vaststellen van *kwantitatieve limieten*, deze dienen getoetst te worden door middel van de haalbaarheidstoets. Hierbij is de gewenste risicohouding van het pensioenfonds ten aanzien van het beleggingsbeleid bepalend. De risicohouding dient transparant te zijn en op een laagdrempelige en onderling vergelijkbare wijze gecommuniceerd te worden aan de deelnemers.

Binnen het Fonds is sprake van pensioenregelingen op basis van uitkeringsovereenkomsten en pensioenregelingen op basis van beschikbare premieregelingen.

1.2 Beschikbare premieregelingen (Defined Contribution)

Bij beschikbare premieregeling zijn de beleggings- en actuariële risico's voor rekening van de individuele deelnemer. Er wordt geen aparte toeslag toegekend, deze wordt geacht te worden gefinancierd uit het pensioenkapitaal van de deelnemer. Het pensioenkapitaal bestaat uit de premie die maandelijks door de sponsor voor iedere deelnemer wordt betaald (en een eventuele eigen bijdrage) en daarop behaalde beleggingsrendementen. De hoogte van de premie is vastgelegd in de betreffende pensioenregelingen.

Het enige sturingsmiddel bij een beschikbare premieregeling is het beleggingsbeleid.

1.2.a. Missie DC

De missie voor de DC-regeling is om de individuele deelnemer in staat te stellen een optimaal pensioenresultaat te halen; met als basis de vooraf ingelegde premies en binnen acceptabele en voor hem heldere risicomarges en tegen maximaal marktconforme kosten. Daarnaast om hem te informeren over de mogelijk door hem te nemen acties en inzicht te geven wat te doen als het verwachte resultaat niet voldoet aan zijn wensen.

Het pensioenkapitaal wordt daartoe belegd volgens één van de (door het Fonds ontwikkelde en verplicht gestelde) leeftijdsafhankelijke beleggingsprofielen.

1.2.b. Risicohouding DC

Essentieel in de risicohouding met betrekking tot DC is dat de beleggings- en actuariële risico's expliciet bij de deelnemers zijn neergelegd.

In de pensioenovereenkomst zijn de reguliere premies van IBM en de deelnemer vastgelegd. IBM doet geen aanvullende (herstel)premies. De deelnemer kan dit eventueel doen voor zover er fiscale ruimte is en het bestuur daar de mogelijkheid voor biedt.

In de pensioenovereenkomst is ook vastgelegd dat de deelnemer met zijn opgebouwde DC-kapitaal niet bij het Fonds, maar bij een verzekeraar pensioen inkoopt. Daarbij kan hij eventueel afspreken of er al dan niet periodieke verhoging cq indexatie wordt ingekocht.

Het enige sturende element waar het bestuur invloed op heeft is het beleggingsbeleid. Daarnaast is vanwege het individuele karakter van DC in verhouding tot DB extra aandacht vereist t.a.v. de communicatie over risico's. Dit is echter geen sturing, maar gericht op het geven van informatie, overzicht, inzicht en handelingsperspectief.

Ten aanzien van het beleggingsbeleid heeft het bestuur een wettelijke zorgplicht. Daarbij is het bestuur verantwoordelijk voor de beleggingsmix tenzij de deelnemer die verantwoordelijkheid zelf wil dragen. In het laatste geval zal het Fonds moeten zorgen voor advies aan de deelnemer volgens het 'ken uw klant' principe. Daarbij moet de deelnemer in staat worden gesteld om tot een doordachte afweging te kunnen komen voor een optimale rendement/risicoverhouding voor zijn beleggingsmix afgestemd op het door hem gewenste pensioen.

Beleggingsbeginselen geven de overtuigingen van het bestuur weer over welke aspecten aan de basis van het strategisch beleggingsbeleid staan: hoe beleggen bijdraagt aan de geformuleerde missie. Daarnaast verwoorden de beleggingsbeginselen de overtuigingen van het bestuur over de werking van financiële markten, over de rol van Environmental, Social en Governance factoren bij beleggen, over het beleggingsproces en over de besturing van het beleggingsproces.

Het bestuur heeft daarom gekozen voor beleggingsprofielen die allen aan de 'prudent-person' regel voldoen. Daarbij wordt een deelnemer nog wel de mogelijkheid gegeven binnen de kaders voor een basis, defensieve of doorbeleggen variant te kiezen.

Voor de opzet van de beleggingsprofielen gebruikt het Fonds dezelfde algemene uitgangspunten voor het beleggingsbeleid als bij DB. Dit betreft met name dat beleggingsrisico een doel moet hebben, gekeken moet worden naar risico/rendement karakteristieken van beleggingen en de wijze waarop met analyses en modellen wordt omgegaan. Daarbij wordt uiteraard wel rekening gehouden met de specifieke karakteristieken van de DC-regeling, dat wil zeggen:

- Bij beleggingsrisico's moet er rekening mee worden gehouden dat er geen solidariteit is tussen deelnemers. Het beleggingsrisico plus het inkooprisico bij de verzekeraar, zijn voor rekening van het individu. Dit komt o.a. tot uiting in de leeftijdsafhankelijke beleggingsmix.
- Aangezien bij DC geen (of in zeer beperkte mate) sprake is van aanvullende sturingsmiddelen, kan het bestuur niet sturen op vervangingsratio (pensioen t.o.v. het laatste salaris), maar alleen op beleggingsrisico. Er dient daarom extra nadruk te worden gelegd op de neerwaartse risico's van het beleggingsbeleid.
- Het bestuur kiest ervoor alleen beleggingsprofielen aan te bieden die aan de 'prudent-person' regel voldoen. Criteria voor deze 'prudent-person' regel zal het Fonds nader vastleggen.
- Kosten gaan direct van de beleggingsopbrengsten en dienen geminimaliseerd te worden in relatie tot de opbrengst.

1.3 Uitkeringsovereenkomsten (Defined Benefit)

Bij uitkeringsovereenkomsten zijn de beleggings- en actuariële risico's voor rekening van het Fonds. Er is sprake van een voorwaardelijke toeslag en in de uitvoeringsovereenkomst met de sponsor zijn afspraken vastgelegd over de uitgangspunten voor het vaststellen van de premie.

Het beleggingsbeleid vormt een integraal onderdeel van het totale beleid van het Fonds. Doelstelling is dat het beleggingsbeleid in samenhang met de sturingsmiddelen premiebeleid en

toeslagenbeleid, het Algemeen bestuur in staat stelt te voldoen aan de doelstellingen van het Fonds zoals die staan beschreven in de statuten.

1.3.a. Missie DB

De missie voor het DB-beleggingsbeleid is om met een zo groot mogelijke zekerheid en tegen aanvaardbare kosten de reële (d.w.z. voor de indexatieambitie aangepaste) pensioentoezegging na te komen. Randvoorwaarde daarbij is dat de kans op kortingen of eventuele herstellpremies door de sponsor onder het (nominaal georiënteerde) FTK wordt beperkt

1.3.b. Risicohouding DB

Sterk bepalend element in de risicohouding met betrekking tot DB is dat deze regeling gesloten is voor nieuwe toetreders. Nieuwe opbouw is gering vergeleken met de pensioenbetalingen en de technische voorzieningen en snel dalend. Dit heeft implicaties voor de verschillende sturingsmiddelen.

Premies vanuit nieuwe opbouw hebben slechts een marginale impact op de financiële positie. In de uitvoeringsovereenkomst met IBM zijn ook afspraken gemaakt over herstelbetalingen. De premiestuur (op basis van de verhouding tussen loonsom IBM en technische voorzieningen fonds) is echter laag, waardoor aan dit instrument de nodige onzekerheid kleeft. Een garantie op de betalingen geeft meer zekerheid, maar dit sturingselement blijft kwetsbaar. De risicohouding vanuit de sociale partners voor het betalen van herstellpremies, is laag. De herstellpremies gaan ten koste van financiële ruimte voor andere arbeidsvoorwaarden of operationele zaken. Dit ligt des te zwaarder, omdat de meeste medewerkers bij IBM vallen onder de DC-regeling.

Het indexatiebeleid is vastgelegd in de pensioenreglementen en daarmee als sturingselement helder. Kern van de risicohouding ligt in de mate van zekerheid waarmee de indexatie-ambitie kan worden waargemaakt. De technische voorzieningen liggen in ruime meerderheid bij de pensioengerechtigden. Bovendien is de gemiddelde leeftijd van de actieve populatie hoog. De factor 'Human capital' is daarmee laag, waardoor compensatie voor gemiste indexatie door betrokkenen niet makkelijk gecompenseerd kan worden. Dit maakt dat wordt gestreefd naar een grote mate van zekerheid.

Kortingen zijn het ultimum remedium. Los van de bepalingen in de wet wordt dit ingegeven door hetzelfde punt als bij het indexatiebeleid dwz de beperkingen t.a.v. de factor 'Human capital'.

Het beleggingsbeleid is het meest directe sturingsmiddel voor het bestuur. De mate van risico dat acceptabel is, wordt ingegeven door de andere sturingsmiddelen.

Voor de beleggingsbeginselen wordt verwezen naar par 3. van de ViB.

2. Organisatie en risicobeheerprocedures

2.1 Taken en verantwoordelijkheden

Het Fonds is zich bewust van de rol die het als pensioenbelegger vervult. Die rol dwingt het Fonds tot grote zorgvuldigheid in handelen. Het Fonds is te allen tijde bereid verantwoording af te leggen over het beleggingsgedrag en de gevolgen die dit heeft voor de belanghebbenden.

Het Algemeen bestuur van het Fonds stelt op basis van de vastgestelde risicohouding het strategische beleggingsbeleid vast. Onder het strategisch beleggingsbeleid wordt verstaan de vaststelling van het doel en de stijl van het beleggingsbeleid, de strategische beleggingsportefeuille en bandbreedtes, de benchmarks en de selectie, aanstelling en ontslag van de vermogensbeheerder(s).

Een adviserende rol in het beleggingsbeleid wordt ingenomen door de beleggingsadviescommissie. Deze commissie is samengesteld uit (externe) deskundigen en adviseert het Algemeen bestuur over beleggingsaangelegenheden in brede zin. Hieronder vallen advies t.a.v. het bestaande en toekomstige beleggingsbeleid, de selectie en het monitoren van externe vermogensbeheerders en technische en inhoudelijke aspecten van beleggingsproducten.

Het Algemeen bestuur heeft de uitvoering van het beleggingsbeleid gedelegeerd aan het Uitvoerend bestuur.

Het Algemeen bestuur blijft, zonder enige uitzondering, eindverantwoordelijk voor alle activiteiten van het Fonds inclusief het beleggingsproces. Het Uitvoerend bestuur legt verantwoording af aan het Algemeen bestuur.

In het document Besturingskader beleggingen worden alle organisatieonderdelen en de aan hen toegewezen verantwoordelijkheden en bevoegdheden binnen het beleggingsproces beschreven.

2.2 Uitbesteding

De selectie van derden, zoals vermogensbeheerders en master custodian, vindt plaats aan de hand van enerzijds de eisen die ter zake door DNB worden gesteld en anderzijds door het Algemeen bestuur van het Fonds gehanteerde criteria die samenhangen met beschikbare deskundigheid, de cultuur van de eigen organisatie, schaalvoordelen en flexibiliteit. De selectie van derden en de beoordeling van hun prestaties vinden plaats op basis van objectieve criteria, die zijn vastgelegd in het Beleidsplan Uitbesteding. De gemaakte afwegingen en de daarbij gehanteerde argumenten blijken uit een systematisch opgebouwd selectie- en evaluatiedossier.

Uitbesteding vindt plaats op basis van contracten gecombineerd met een Service Level Agreement (SLA) cq richtlijnen voor vermogensbeheerders. Deze overeenkomsten voldoen (ten minste) aan de door DNB daaraan gestelde eisen.

Gedurende de periode van uitbesteding draagt het Fonds zorg voor de instandhouding en naleving van afdoende controlemechanismen om uitbestedingrisico's te beheersen.

2.3.a. Rapportage

Het Uitvoerend bestuur rapporteert maandelijks de beleggingsperformance en bespreekt iedere bestuursvergadering het gevoerde en te voeren beleggingsbeleid met het Algemeen bestuur. De beleggingsadviescommissie komt ten minste zes (6) keer per jaar in reguliere vergadering bijeen, waaronder begrepen een gezamenlijke vergadering met het Algemeen bestuur. Indien daar aanleiding toe is kan tussentijds worden vergaderd of overlegd, waarin met het Uitvoerend bestuur wordt gesproken over het gevoerde beleggingsbeleid en de ontwikkelingen op de financiële markten. De beleggingsadviescommissie werkt met een taakopdracht die is vastgelegd in het Reglement Beleggingsadviescommissie. De discussies en adviezen van de beleggingsadviescommissie worden vastgelegd en gerapporteerd aan het Algemeen bestuur.

2.3.b. Beleggingscyclus

Beleidsvorming en evaluatie

Het fonds stelt op jaarbasis een Beleggingsplan op. Het jaarplan is opgedeeld in twee separate documenten:

Deel I is een dynamisch document hetgeen de beleggingsgerelateerde initiatieven en onderwerpen voor dat jaar bevat. Het bestaat uit een samenvatting van het afgelopen jaar en een overzicht van acties en prioriteiten voor het komend jaar en een liquiditeitsoverzicht.

Deel II is een statisch document hetgeen de beleggingsbeginselen, beleid en structuur van het fonds bevat. Het bestaat uit de beleggingsbeginselen, risicohouding en paragrafen welk het beleid en structuur van het fonds behandelen. Tevens is er een risicoparagraaf en additionele informatie toegevoegd.

Mogelijke toepassing van nieuwe beleggingscategoriën zullen conform de evaluatiekalender gedurende het lopende jaar met de beleggingsadviescommissie en het bestuur besproken worden. Hierbij heeft de beleggingsadviescommissie een adviserende rol richting het bestuur. Het bestuur neemt ten aanzien van wijziging of toevoeging van een beleggingscategorie slechts een besluit na advies van de beleggingsadviescommissie.

Implementatie

Implementatie vindt plaats zo spoedig als (praktisch) mogelijk waarbij de op dat moment geldende marktomstandigheden in ogenschouw worden genomen. Implementatie vindt plaats aan de hand van gestandaardiseerde Fonds processen en procedures.

Monitoring

De beleggingen van het Fonds worden continue gemonitord door de uitvoeringsorganisatie en externe adviseur(s). Het bestuur en de beleggingsadviescommissie ontvangen op maandbasis informatie over balans- en vermogensbeheer. Tijdens de kwartaalijkse vergaderingen van de beleggingsadviescommissie worden de resultaten van de beleggingscategoriën en aangestelde

managers besproken. In de maart en september vergaderingen worden de beleggingscategoriën en aangestelde managers gedetailleerd besproken aan de hand van een halfjaarlijks rapport opgesteld door de uitvoeringsorganisatie in samenwerking met zijn externe adviseur(s).

2.4 Kostenbeheersing

Binnen het Fonds zijn procedures vastgesteld die erop gericht zijn dat het Fonds geen andere kosten maakt bij de uitvoering van het beleggingsbeleid dan die redelijk en proportioneel zijn in relatie tot de omvang en de samenstelling van het belegd vermogen en de doelstelling van het Fonds.

2.5 Deskundigheid

Het Fonds draagt er zorg voor dat zij in alle fasen van het beleggingsproces beschikt over de deskundigheid die vereist is voor:

- een optimaal beleggingsresultaat;
- een professioneel beheer van de beleggingen; en
- de beheersing van de aan beleggingen verbonden risico's.

2.6 Scheiding van belangen

Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gewaakt voor belangenverstremgeling. Met het oog daarop zijn de leidinggevenden en medewerkers van het Fonds gehouden een gedragscode na te leven.

Een compliance officer ziet toe op naleving van de gedragscode.

3. Beleggingsbeginselen

Beleggingsbeginselen DB

Het Fonds heeft zijn DB beleggingsbeginselen vastgelegd. De beginselen vormen toetsstenen voor het strategische beleggingsbeleid en de implementatie daarvan. Het zal voorkomen dat bepaalde beginselen onderling strijdig zijn: Er is dan sprake van een dilemma waarin het fonds een keuze heeft te maken. De beginselen geven in een dergelijk geval niet het antwoord, maar helpen om de betreffende dilemma's concreet te verwoorden. In deze paragraaf staat een samenvatting van de Beleggingsbeginselen:

DB Beleggingsbeginselen

1. **Het nemen van beleggingsrisico dient een doel:** Wij nemen (beleggings)risico om onze pensioendoelstelling te bereiken. Wij nemen risico's waar tegenover op lange termijn een beloning staat, te weten aandelen-, liquiditeits- en kredietrisico's.
2. **Asset allocatie bepaalt lange termijn rendement:** De strategische asset allocatie is op lange termijn de belangrijkste bepalende factor voor het te behalen rendement.
3. **Diversificatie:** Diversificatie verbetert de verhouding tussen rendement en risico.
4. **Liquiditeit en liquiditeitspremie:** Pensioenfondsen zijn lange termijn beleggers en kunnen daardoor de risicopremie op illiquide beleggingen benutten.
5. **Financiële markten zijn niet (altijd) efficiënt:** Doordat beleggers niet altijd rationeel handelen kunnen (deel)markten over- of ondergewaardeerd zijn. Onder dergelijke omstandigheden kunnen rendementsverwachtingen gedurende langere tijd niet in lijn liggen met het bijbehorende risico.
6. **ESG:** Aan het fonds toevertrouwd vermogen is beschikbaar voor de lange termijn. Dat geeft ruimte maar ook de verantwoordelijkheid om waarde creatie op lange termijn centraal te stellen. Onze beleggingen worden bij voorkeur ingezet om bij te dragen aan duurzame, economische groei. In ons beleggingsbeleid besteden wij bij de ondernemingen waarin wij beleggen aandacht aan een duurzame omgang met milieu en maatschappij en aan waarborgen die de corporate governance biedt voor behartiging van het belang van lange termijn aandeelhouders. SPIN is als individuele aandeelhouder beperkt in staat om haar invloed te laten gelden. Aansluiting bij en samenwerking met andere partijen (zoals dienstverleners en/of samenwerkingsverbanden van beleggers) is noodzakelijk om op een efficiënte manier invloed uit te oefenen.
7. **Actief versus passief:** Structurele outperformance (die de daarmee samenhangende hogere kosten zou moeten rechtvaardigen) kan op liquide en ontwikkelde markten moeilijk worden gerealiseerd. In minder liquide en ontwikkelde markten kan het mogelijk zijn om

- gedurende langere periode excess rendementen te realiseren. Daarbij is echter de vraag aan de orde of wij deze uitzonderingen kunnen identificeren en er toegang toe kunnen krijgen.
8. **Complexiteit:** Het fonds belegt in producten die het algemeen bestuur begrijpt en kan uitleggen. Dit betekent o.a. dat enerzijds complexiteit van de beleggingen en anderzijds de bestuurlijke kennis en de kwaliteit c.q. capaciteit van het bestuursbureau met elkaar in evenwicht moeten zijn.
  9. **Kosten:** Kosten vormen een belangrijke bepalende factor voor het uiteindelijk te realiseren pensioenresultaat.
  10. **Organisatie:** SPIN heeft de omvang om haar deelnemers op beheerste wijze een goede waarde propositie te bieden. Het bestuursbureau speelt daarin een belangrijke rol ter ondersteuning van het Algemeen Bestuur.
  11. **Beheersing:** SPIN beheert het vermogen van deelnemers in het belang van de deelnemers. Startpunt voor risicobeheersing zijn de pensioen- en beleggingsrisico's die voor risicodragers ((gewezen) deelnemers, gepensioneerden en sponsor) het meest belangrijk zijn.
  12. **Mandaten:** Mandaten zijn het primaire instrument om er voor zorg te dragen dat de uitvoering in lijn is met de beleidsdoelstellingen

DC beleggingsbeginselen

1. **Het nemen van beleggingsrisico dient een doel:** Beleggingsresultaten komen direct ten gunste of ten laste van het pensioenkapitaal van de individuele deelnemer. De deelnemer neemt dit (beleggings)risico om, met de door werkgever en deelnemer zelf ingelegde premies, een optimaal pensioenresultaat te bereiken. De risico's waar tegenover op lange termijn een beloning staat zijn: aandelen-, liquiditeits- en kredietrisico's. Het fonds is hierbij verantwoordelijk voor een optimale risico- en rendementverhouding.
2. **Asset allocatie bepaalt lange termijn rendement:** De strategische asset allocatie van de life cycle is op lange termijn de bepalende factor voor het te bepalen rendement waarbij rekening wordt gehouden met het door de deelnemer gekozen risicoprofiel.
3. **Doorbeleggen (variabele uitkeringen):** Het nemen van beleggingsrisico's in de uitkeringsfase vergroot de kans op het bereiken van een optimaal pensioenresultaat.
4. **Het voor de deelnemer verantwoorde risicoprofiel is situatie afhankelijk:** De mate waarin het nemen van risico voor deelnemers verantwoord of wenselijk is hangt af van verschillende factoren. Deelnemers hebben een verschillende risicobereidheid en de mate waarin risico kan of moet worden genomen is afhankelijk van de resterende beleggingshorizon en de persoonlijke financiële situatie.
5. **Het maken van de juiste keuze is complex:** Het maken van de juiste keuze bij een onderwerp dat als zo ingewikkeld en ver weg wordt gezien als pensioenen is complex. De door deelnemers gevraagde keuzevrijheid (die door velen als waardevol wordt beleefd), kan leiden tot keuze stress en het risico introduceren dat deelnemers voor hen nadelige keuzes maken. Een goede ondersteuning/ communicatie vanuit het fonds in het keuzeproces is belangrijk.
6. **Diversificatie:** Diversificatie verbetert de verhouding tussen rendement en risico.
7. **Liquiditeit en liquiditeitspremie:** Voor DC-deelnemers wordt, afhankelijk van de leeftijd en het gekozen beleggingsprofiel, voor de langere termijn belegd. Hierdoor kan de risicopremie op illiquide beleggingen benut worden. Hoe dichter op de pensioendatum hoe minder dit van toepassing is.
8. **Schaal:** Het benutten van schaalvoordelen is een randvoorwaarde voor het kunnen aanbieden van een adequaat product aan onze deelnemers.
9. **ESG:** Het voor deelnemers belegde pensioenkapitaal is voor een deel beschikbaar voor de langere termijn. Dat geeft ruimte maar ook de verantwoordelijkheid om waardecreatie op langere termijn centraal te stellen. De pensioenkapitalen worden bij voorkeur ingezet om bij te dragen aan duurzame economische groei. In ons beleggingsbeleid besteden wij bij de ondernemingen waarin wij beleggen aandacht aan een duurzame omgang met milieu en maatschappij en aan waarborgen die de corporate governance biedt voor behartiging van het belang van lange termijn aandeelhouders. SPIN is als individuele aandeelhouder beperkt in staat om haar invloed te laten gelden. Aansluiting bij en samenwerking met andere partijen (zoals dienstverleners en/of samenwerkingsverbanden van beleggers) is noodzakelijk om op een efficiënte manier invloed uit te oefenen.
10. **Actief versus passief:** Structurele outperformance (die de daarmee samenhangende hogere kosten zou moeten rechtvaardigen) kan op liquide en ontwikkelde markten moeilijk worden gerealiseerd. In minder liquide en ontwikkelde markten kan het mogelijk zijn om

gedurende langere periode excess rendementen te realiseren. Daarbij is echter de vraag aan de orde of wij deze uitzonderingen kunnen identificeren en er toegang toe kunnen krijgen.

11. **Complexiteit:** Het fonds belegt in producten die het algemeen bestuur begrijpt en kan uitleggen. Dit betekent o.a. dat enerzijds complexiteit van de beleggingen en anderzijds de bestuurlijke kennis en de kwaliteit c.q. capaciteit van het bestuursbureau met elkaar in evenwicht moeten zijn.
12. **Kosten:** Kosten vormen een belangrijke bepalende factor voor het uiteindelijk te realiseren pensioenresultaat.
13. **Organisatie:** SPIN heeft de omvang om haar deelnemers op beheerste wijze een goede waarde propositie te bieden. Het bestuursbureau speelt daarin een belangrijke rol ter ondersteuning van het Algemeen Bestuur.
14. **Beheersing:** SPIN beheert het pensioenkapitaal van deelnemers in het belang van de deelnemers. Startpunt voor risicobeheersing zijn de pensioen-, beleggings- en inkooprisico's die voor (gewezen)deelnemers het meest belangrijk zijn. De voor het uiteindelijke pensioenresultaat eveneens relevante premieniveau is door het fonds niet beïnvloedbaar.

3.1 Het beleggingsproces

Het beleggingsproces vormt de randvoorwaarde van het beleggingsbeleid. Onder het beleggingsproces wordt verstaan het geheel van regels dat toeziet op de voorbereiding en de uitvoering van het beleggingsbeleid en het beheer van de beleggingen. Het Fonds verlangt van alle leidinggevenden en betrokken medewerkers in de organisatie er op toe te zien dat gehandeld wordt in overeenstemming met de regels van het beleggingsproces. Dit leidt tot een consistent en beredeneerd beleggingsgedrag, in alle geledingen van de organisatie.

3.2 Verantwoord beleggingsbeleid

Het Fonds heeft in juni 2017 principes vastgesteld ten aanzien van MVB (ESG) beleid. Onderstaand is een samenvatting van de geformuleerde beleidsprincipes:

1. Actief aandeelhouderschap begint met het in gesprek zijn met de ondernemingen waarin wij beleggen. Vanuit de gedachte dat het meer impact heeft dan 'stemmen met de voeten', wordt beoogd de onderneming te overtuigen van de relevantie van dat standpunt. Indien na een periode van 2 jaar blijkt dat een onderneming ondanks onze engagement inspanning niet te overtuigen is van de relevantie van het volgen van ons standpunt, zal dit (indien en voor zover de betrokken onderneming daarmee binnen de uitsluitingscriteria valt) kunnen leiden tot desinvestering. Om onze invloed effectief aan te wenden zoeken wij aansluiting bij andere partijen (dienstverleners en/of samenwerkingsverbanden).
2. Bij het beleggen in (genoteerde aandelen en schuldpapieren van) ondernemingen kiezen wij vanuit oogpunt van lange termijn waardecreatie voor beleggingen in ondernemingen die in vergelijking met hun peer group sterk scoren op hun:
  - a. Corporate governance (waaronder een lange termijn oriëntatie en het respecteren van de fundamentele rechten van aandeelhouders);
  - b. Aandacht voor de impact van (de waardeketen van) hun onderneming op klimaatverandering en de beheersing van klimaatrisico's.
3. SPIN verwacht van bedrijven waarin het belegt dat deze fundamentele verantwoordelijkheden waarborgen omtrent mensen- en arbeidsrechten, milieu en anti-corruptie zoals vervat in de UN Global Compact. SPIN beoogt niet te beleggen in ondernemingen die (i) deze verantwoordelijkheden structureel schenden, (ii) actief zijn in productie en distributie van en handel in controversiële wapens of die (iii) exclusief actief zijn in thermische kolenmijnbouw en handel in steenkool. Ten slotte belegt SPIN niet in landen die onderwerp zijn van sancties van de Europese Unie, de Verenigde Staten van Amerika en/of de Verenigde Naties.

SPIN verwacht van externe vermogensbeheerders dat zij ESG factoren meenemen in hun beleid, de analyse, besluitvorming en evaluatie van beleggingen. Dit geldt voor alle beleggingscategorieën. De mandaten die met onze externe vermogensbeheerders worden overeengekomen en de monitoring van voortgang en resultaten, vormen de kern van de implementatie van het MVB-beleid.

3.3 Toegepaste wegingmethoden voor beleggingsrisico's

De beleggingen, het beheer van de beleggingen en de beheersing van de aan beleggingen verbonden risico's geschieden met inachtneming van de in de ABTN van het Fonds vastgelegde beleidsregels. Voor de generieke sturing van de risico's is de weging naar de beleggingscategorieën in de beleggingsportefeuille van groot belang. Specifieke sturing op marktrisico's vindt plaats met behulp van onder andere standaarddeviatie, tracking error en risicobudgettering methodieken. Voor kredietrisico's wordt gewerkt met credit ratings en limitering op tegenpartijrisico. Voor de beheersing van operationele risico's zijn meerdere maatregelen geïmplementeerd waaronder bevoegdheidsregeling, uitwijkbeleid en incidentenmanagement.

3.4 Waarderingsmethode

De beleggingen worden gewaardeerd op marktwaarde. Voor niet-genoteerde beleggingen als Private Equity wordt aangesloten bij algemeen geaccepteerde waarderingsmethodieken.

3.5 Strategische allocatie

In het kader van een integrale benadering van de beleggingen en de verplichtingen wordt zowel gekeken naar de nominale verplichtingen als naar de reële verplichtingen (dwz verplichtingen inclusief verwachte toekomstige toeslagen).

Voor de invulling van het beleggingsbeleid maakt het Algemeen bestuur gebruik van verschillende ondersteunende kwantitatieve modellen als Asset Liability Management (ALM) en risicobudgettering. Deze analyses geven o.a. inzicht in de risico's onder diverse marktomstandigheden. Gestreefd wordt naar een optimale beleggingsportefeuille in combinatie met een consistent premie- en toeslagbeleid. De analyses worden frequent uitgevoerd.

Het Algemeen bestuur kan besluiten om de strategische allocatie aan te passen, indien bijv. de ontwikkeling van de dekkingsgraad of de omstandigheden op de financiële markten daar aanleiding toe geven.

3.5.a. Strategische allocatie Defined Benefit

Mede op basis van discussies met en adviezen van de beleggingsadviescommissie, de deelnemersraad (fondsgaand tot 1 juli 2014), IBM en externe adviseurs, is het bestuur gekomen tot een beleggingsbeleid bestaande uit drie lagen:

1. Een mix van de hoofdcategorieën matching producten en return producten
  2. Een aanvullende duration overlay voor bescherming van de dekkingsgraad overgaand van nominaal naar reëel aangevuld met inflationswaps
  3. Nadere onderverdeling van de onder 1 genoemde beleggingscategorieën in subcategorieën.
- Deze drie lagen leveren elk een bijdrage aan zowel risico als rendement en hebben ook een onderlinge samenhang. Binnen de door het bestuur gehanteerde criteria is het streven de verdeling over risico en rendement evenwichtig over en binnen de lagen te spreiden.

Voor de verdeling over hoofdcategorieën sluit het bestuur aan bij de bestaande mix van 62.5% matching producten en 37.5% return producten en 85% duration matching van de nominale verplichtingen op marktwaarde en 30% matching van de reële verplichtingen.

Binnen de matching producten en return producten wordt niet alleen gestreefd naar brede spreiding van risico's en rendementen, maar ook verbetering van de verhouding van risico en rendement op totaal fondsniveau.

De verdeling in hoofdcategorieën en de duration overlay hebben een structureel karakter en worden als zodanig in de ABTN vastgelegd. Voor bepaling van de verdeling over subcategorieën worden dezelfde principes en uitgangspunten gehanteerd als voor het gehele beleid.

Bij het bereiken van de buitengrens van één van de hoofdbeleggingscategorieën (matching producten en return producten), wordt door het Fonds de 'Rebalancing Procedure' in werking gesteld. Deze procedure geeft aan hoe de rebalancing (herschikking van de werkelijke beleggingsmix) dient te geschieden. Hierbij wordt initieel teruggestuurd naar de helft van de gedefinieerde bandbreedte op hoofdniveau. Op onderliggend (sub)beleggingscategorie niveau wordt, rekening houdend met praktische en kostentechnische redenen, getracht deze ook zo goed mogelijk in lijn te brengen met de strategische streefgewichten. Een vergelijkbare procedure is opgesteld voor de geografische verdeling en voor de duration matching.

Doordat sommige minder liquide beleggingen niet marktgenoteerd zijn en/of een langlopend karakter hebben, is rebalancing hier niet op dezelfde wijze uit te voeren als geldt voor de genoteerde beleggingen. Een afwijking ten aanzien van het strategisch midpoint zal daarom naar rato worden toegewezen aan de overige beleggingscategoriën.

3.5.b. Defined Contribution

Binnen de DC regeling heeft de deelnemer de keuze uit drie Life Cycle profielen; Basis, Defensief en Doorbeleggen welke zijn gebaseerd op de leeftijd van de deelnemer. Indien de deelnemer geen voorkeur aangeeft wordt hij of zij automatisch geplaatst in het Basis profiel. Maandelijks kan de deelnemer opnieuw een keuze maken uit de drie beschikbare profielen.

When you invest in this investment mix of % equity / % bonds...	Then the underlying investments are these...					
	Cohort	Equity	Bonds			
		MSCI World 87,5% and MSCI Emerging Markets 12,5%	Government Bonds	Global Corporate Bonds ex-Financials	Global High Yield Bonds	Government Bonds Emerging Markets
95/5	A	95%	2,5%	0,9%	0,8%	0,8%
90/10	B	90%	5,0%	1,6%	1,7%	1,7%
85/15	C	85%	7,5%	2,5%	2,5%	2,5%
75/25	D	75%	12,5%	4,1%	4,2%	4,2%
65/35	E	65%	17,5%	5,9%	5,8%	5,8%
55/45	F	55%	22,5%	7,5%	7,5%	7,5%
45/55	G	45%	32,5%	7,5%	7,5%	7,5%
35/65	H	35%	42,5%	7,5%	7,5%	7,5%
25/75	I	25%	57%	6%	6%	6%
15/85	J	15%	72,5%	4,1%	4,2%	4,2%
10/90	K	10%	81,9%	2,7%	2,7%	2,7%
5/95	L	5%	90%	1,6%	1,7%	1,7%
75/25	M	75%	12,5%	4,1%	4,2%	4,2%
67,5/32,5	N	67,5%	15,5%	5,6%	5,7%	5,7%
60/40	O	60%	24,0%	5,2%	5,4%	5,4%
50/50	P	50%	35,0%	5,0%	5,0%	5,0%
40/60	Q	40%	46,0%	4,6%	4,7%	4,7%
30/70	R	30%	57,0%	4,2%	4,4%	4,4%

Years until state pension age	>27	27-20	19-15	14-13	12-11	10-9	8-7	6-5	4-3	2-0
Defensive	D	E	F	G	H	I	J	K	L	L
Base	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Doorbeleggen	C	M	M	M	M	N	O	P	Q	R

Tabel 2: Overzicht DC Life Cycle profielen

Maandelijks vindt er rebalancing plaats naar de doelgewichten zoals gedefinieerd in de verschillende cohorten.

Bijlage: begrippenlijst

Begrippenlijst Verklaring inzake beleggingsbeginselen

Actief beleggen

Op grond van een bepaalde marktvisie wordt afgeweken van de benchmark, om zo te trachten een betere performance te behalen.

ALM

Afkorting van Asset Liability Management, het afstemmen van de beleggingsmix op verplichtingen. Het uitvoeren van een ALM-studie kan een pensioenfonds behulpzaam zijn bij het kiezen van de juiste beleggingsmix.

Een ALM-studie kent de volgende aspecten:

1. het in kaart brengen van de financiële stromen;
2. de simulatie van toekomstige financiële posities;
3. de samenhang met de economische omgeving;
4. de vergelijking van beleidsvarianten.

Beleggingsbeleid

Een pensioenfonds is verplicht om op solide wijze te beleggen. Het beleggingsbeleid van een pensioenfonds is enerzijds gericht op het zoveel mogelijk uitsluiten van beleggingsrisico's en anderzijds op het behalen van een zo hoog mogelijk rendement. Bovendien moet de afstemming van beleggingen op de verplichtingen juist zijn: het Fonds moet op het juiste moment aan haar verplichtingen kunnen voldoen. Om optimaal aan deze uitgangspunten te voldoen is een juiste samenstelling van de beleggingsmix noodzakelijk, die met behulp van een ALM-studie kan worden vastgesteld.

Beleggingsfondsen

Een beleggingsfonds is in feite een 'verzamelpunt' voor beleggers. Op dat punt komt het geld van alle in het betreffende fonds investerende beleggers samen. Het totaalbedrag wordt het fondsvermogen genoemd. Beleggen middels een beleggingsfonds is een efficiënte manier om een adequate spreiding te bewerkstelligen.

Beleggingsmix

De verdeling van beleggingen over verschillende beleggingscategorieën, zoals bijvoorbeeld: aandelen, onroerend goed en vastrentende waarden met een nadere onderverdeling in binnen- en buitenlandse beleggingen.

Benchmark (index)

Een objectieve maatstaf voor zowel de samenstelling als de performance van het belegde vermogen. Een benchmarkindex is een mandje van -bijvoorbeeld- een aantal aandelen. In beginsel bepaalt de totale waarde van alle uitstaande aandelen de waarde van een index; fluctuaties in de waarde van de index worden derhalve veroorzaakt door koersfluctuaties van de in de index opgenomen aandelen. Bekende voorbeelden van indices zijn AEX, CBS en Dow Jones.

Commodities

Letterlijk betekent het grondstoffen. Beleggen in commodities is direct investeren in grondstoffen of indirect via bijvoorbeeld termijncontracten, waarbij de waarde is gebaseerd op grondstoffen. Verhandelde grondstoffen zijn onder andere energie, metalen en landbouwproducten.

Derivaten

Afgeleide financiële instrumenten, dat wil zeggen financiële contracten, waarvan de waarde wordt afgeleid van een onderliggende waarde (bijv. een aandeel), een referentieprijis of een index (bijv. de AEX-index). De hoofdvormen van derivaten zijn opties, futures contracten en forward contracten.

Governance

De wijze waarop de besluitvormingsprocessen omtrent het beleggingsbeleid binnen een pensioenfonds zijn georganiseerd.

Haalbaarheidstoets

Op grond van artikel 143 van de Pensioenwet voert een pensioenfonds periodiek een haalbaarheidstoets uit. De haalbaarheidstoets geeft inzicht in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden. Voor pensioenfondsen wordt de haalbaarheidstoets een belangrijk instrument met als doel:

- Inzicht te geven in de effecten van de financiële opzet en zelf gekozen normering (ondergrenzen);
- Onderbouwing evenwichtig beleid en realistisch en haalbaar premiebeleid;
- Grondslag voor communicatie op individuele basis naar de deelnemer (en dan met name over de wijze of het pensioenfonds in staat is om koopkrachtbehoud te realiseren).

Inflationswap

Een inflationswap is een ruil tussen twee partijen van inflatie over een bepaalde hoofdsom gedurende een vooraf bepaalde periode. Aangezien de hoofdsom niet tussen partijen wordt uitgeruild is er sprake van een derivaat. Een vooraf afgesproken vast jaarlijks inflatiepercentage (break-even inflatie) wordt geruild tegen de jaarlijkse daadwerkelijk gerealiseerde inflatiepercentages.

Mandaat vermogensbeheer

Het mandaat vermogensbeheer, ook wel beleggingsrichtlijnen of beleggingsinstructie genoemd, bevat de beleggingstechnische afspraken over het beheer van het vermogen. Het mandaat wordt vastgesteld onder verantwoordelijkheid van het Algemeen bestuur en bevat alle restricties waarbinnen een vermogensbeheerder vervolgens naar eigen inzicht mag beleggen.

Marktwaarde

Waarde van een beleggingsobject als het op dit moment zou worden verkocht.

Master custodian

Instelling die bewaarneming van fysieke stukken van effecten, zoals aandelen en obligaties regelt voor professionele partijen, zoals pensioenfondsen.

Monitoring

Monitoring is het continue proces van overzicht van de consequente en juiste werking van de controlemaatregelen. Deze monitoring kan door het Fonds zelf gebeuren of uitbesteed worden aan een onafhankelijk orgaan. Monitoring maakt integraal deel uit van het controlesysteem.

Onroerend goed

Men kan direct en indirect beleggen in onroerend goed. Direct beleggingen kan men door woningen of winkels aan te kopen. Indirect kan men investeren middels participaties in beleggingsfondsen aan te kopen die beleggen in onroerend goed.

Outperformance

Het verschil tussen het behaalde rendement en het rendement van de benchmark (positief of negatief). Dit verschil geeft aan hoeveel waarde is toegevoegd door middel van actief beleggen. Outperformance wordt ook wel (alpha) genoemd.

Passief beleggen

Hieronder kan worden verstaan indexbeleggen of buy and hold beleggen. Het is gericht op het zo laag mogelijk houden van de transactiekosten en bij indexbeleggen het zo goed mogelijk volgen van de gedefinieerde benchmark.

Performance

De performance van (een deel van) het vermogen is het totale rendement op marktwaarde. Deze performance wordt normaliter vergeleken met de performance van de benchmark(index). Door middel van een zogenoemde performance attributie-analyse wordt het verschil tussen deze beiden op een kwantitatieve wijze verklaard.

Rating

De rating van een belegging of een onderneming geeft het kredietrisico of debiteurenrisico van een bepaalde belegging weer. Vastrentende waarden hebben bijvoorbeeld pas voldoende kwaliteit vanaf een bepaalde kredietwaardigheid, voorzien van een rating BBB, A, AA of AAA. De ratings worden vastgesteld door gespecialiseerde bureaus.

Strategische beleggingsmix

De lange termijn verdeling van het vermogen over de verschillende beleggings-categorieën (aandelen, vastrentende waarden, onroerend goed). Deze verdeling wordt veelal gebaseerd op een ALM-studie.

Swaps

Contracten die de verplichting inhouden tot uitwisseling van geldstromen gedurende een bepaalde periode en volgens bepaalde condities. De meest voorkomende zijn renteswaps, waarbij een variabele (korte) rente gewisseld wordt met een vaste (lange) rente.

Swaptions

Een optie op een swap waarbij de eigenaar van de swaption het recht heeft, maar niet de verplichting, om een swap tegen vooraf bepaalde voorwaarden af te sluiten op of binnen een bepaald tijdstip.

Toeslagverlening

Pensioenen worden in de loop van de tijd minder waard als de prijzen stijgen. Een toeslag verlenen is het van tijd tot tijd aanpassen van het reeds opgebouwde pensioen aan de algemene stijging van de prijzen. De toeslagverlening is voorwaardelijk. Het Fonds moet voldoende financiële middelen hebben om de toeslag te geven.

Tracking error

Statistische maatstaf die weergeeft hoe groot de kans is dat de outperformance zal afwijken van nul. De tracking error is gelijk aan de standaarddeviatie van de outperformance. Het is een goede maatstaf voor het meten van het extra risico van de portefeuille ten opzichte van de benchmark. Een hoge tracking error betekent veel kans op een rendement ver onder of boven de benchmark en dus veel extra risico ten opzichte van de benchmark.

Valutahedging

Het afdekken van valutarisico door middel van valutatermijn-transacties (forward contracts).

Vastrentende waarden

Verzamelnaam voor beleggingen waarop in beginsel een vaste rentevergoeding en een vaste looptijd geldt. Voorbeelden van vastrentende waarden zijn obligaties, onderhandse leningen en hypotheekleningen. Deze beleggingen worden ook wel als risicomijdend aangeduid.

Vermogensbeheerder

Een professionele beheerder van vermogens voor organisaties (zoals pensioenfondsen, verzekeringsmaatschappijen enz.) en/of vermogende particulieren. Vermogensbeheerders zijn vaak onderdeel van een bank, dan wel financiële instelling, maar kunnen ook een onafhankelijke organisatie zijn. In Nederland kunnen vermogensbeheerders zich onder bepaalde voorwaarden laten registreren bij Autoriteit Financiële Markten (voorheen: Stichting Toezicht Effectenverkeer).

Waarde stijl (value style)

Beleggingsstijl waarbij met name in aandelen wordt belegd van bedrijven die als relatief goedkoop kunnen worden gekwalificeerd.

Zakelijke waarden

Verzamelnaam voor beleggingen in aandelen en beleggingen in onroerend goed, grondstoffen en risk pariteit. Deze beleggingen worden ook wel aangeduid als risicodragend.